

Spis treści

Przedmowa	13
Wstęp	29
Część I	
Prawo międzynarodowe starożytnego Bliskiego Wschodu (ok. 3200–650 p.n.e.) i Afryki kontynentalnej (ok. 1000 p.n.e.–1800 n.e.)	
1. Tło historyczne	43
2. Istota państwowości i prawo międzynarodowe na Bliskim Wschodzie: wojna, traktaty i dyplomacja	61
3. Państwowość i prawo międzynarodowe w Afryce kontynentalnej: refleks kontaktów z wyżej rozwiniętymi cywilizacjami	75
4. Podsumowanie	95
Część II	
Prawo międzynarodowe starożytnej Grecji (ok. 800–215 p.n.e.)	
1. Tło historyczne	101
2. Istota państwowości greckiej: polis	105
3. Związki polis: religijne, polityczne, wojskowe	114
4. Polityka traktatowa polis: przedmiot traktatów i procedury wiązania się	125
5. Dyplomacja i prawo dyplomatyczne: status posłów, rodzaje i procedury ich przyjmowania	129
6. Azyl i ekstradycja: nietykalność i jej granice	133
7. Arbitraż i postępowanie arbitrażowe: rodzaje i przedmiot	135
8. Środki odwetowe: androlepsja i represalia	139
9. Wojna i prawo wojny: formalizacja wojen i jej granice	141
10. Prawo cudzoziemców: status, standardy i instytucje prawne	146
11. Prawo morza: thalassokracja i piraci	153
12. Grecka koncepcja prawa i sprawiedliwości: mity i filozofia	156
13. Podsumowanie	167

Część III

Prawo międzynarodowe starożytnego Rzymu (753 p.n.e.–476 n.e.)

1. Tło historyczne	175
2. Istota państwowości starożytnego Rzymu: obywatel i jego państwo	183
3. Rzymskie postrzeganie suwerenności i podmiotowości: między prawem a polityką	191
4. Świadomość prawa (<i>opinio iuris</i>) jako fundament funkcjonowania państwa rzymskiego w relacjach zewnętrznych: teoria i praktyka	194
5. Charakter relacji zewnętrznych Rzymu: między hegemonią a aneksją	197
6. Początki prawa międzynarodowego publicznego (<i>ius fetiale</i>): religia i rytuały	205
7. Polityka traktatowa starożytnego Rzymu: traktaty i procedury traktatowe	210
8. Dyplomacja i prawo dyplomatyczne: status, rodzaje i procedury przyjmowania poselstw	219
9. Azyl i ekstradycja: nietykalność i jej granice	228
10. Arbitraż międzynarodowy: Rzym-arbiter i <i>Pax Romana</i>	232
11. Środki odwetowe: od represaliów prywatnych do sądu rekuperatorów	234
12. Wojna i prawo wojny: wojna sprawiedliwa i jej granice	236
13. Skutki prawne wojny: łup i <i>occupatio bellica</i> , postliminium, jeńcy	243
14. Praktyka wojenna: formalizm i jego granice	248
15. Neutralność wojenna: negacja sytuacji pośrednich	250
16. Angaria i <i>praestationes navium</i> : konfiskata na rzecz państwa	251
17. Prawo morza: wolność mórz i kwestia piractwa	253
18. Cudzoziemcy w Rzymie: przyjaciele i wrogowie	257
19. <i>Praetor peregrinus</i> : powstanie <i>ius gentium</i>	263
20. Fundamenty ideowe rzymskiego <i>ius gentium</i> : od Cyncerona do Justyniana	268
21. Uniwersalizm rzymski: kres rzymskiego <i>ius gentium</i>	280
22. Podsumowanie	283

Część IV

Prawo międzynarodowe średniowiecznej Europy (476–1492 n.e.)

1. Tło historyczne	291
2. Zagadnienia systemowe: <i>orbis christianus</i>	300
2.1. Idee filozoficzne leżące u podstaw średniowiecznej rzeczywistości prawno-politycznej: św. Augustyn, św. Tomasz z Akwinu, Dante, Ockham i Marsyliusz z Padwy	300

2.2. Wspólnota chrześcijańska i wieczysty pokój: początki federalizmu europejskiego	315
2.3. Zagadnienie władztwa średniowiecznego: w cieniu zwierzchnictwa personalnego	323
3. Podmiotowość prawnomiędzynarodowa w średniowieczu: wielość podmiotów	328
3.1. Początki podmiotowości średniowiecznej: rola zdobywców Rzymu	328
3.2. Idea cesarstwa: siła sentymentu	330
3.3. Pozycja papieża we wspólnocie chrześcijańskiej: szerokie władztwo świeckie	334
3.4. Spór między cesarzem a papieżem: upadek idei chrześcijańskiego uniwersalizmu	343
3.5. Pojawienie się koncepcji państwa: początki myśli narodowej	359
3.6. Suwerenna równość państw: <i>rex imperator est</i>	362
3.7. Treść suwerenności średniowiecznej: równość i jej ograniczenia	365
3.8. Zakony rycerskie: templariusze, joannici, krzyżacy	367
3.9. Hanza: suweren bez terytorium	373
4. Kwestie systemu normatywnego średniowiecza: w mozaice normatywizmu	379
4.1. Porządki prawne obowiązujące w średniowieczu: prawo naturalne, prawo kościelne i prawo ludzkie	379
4.2. Średniowieczne <i>ius gentium</i> : Izydor z Sewilli i Bartolus de Saxoferrato	392
4.3. Formy prawne współpracy państw w czasie pokoju: traktaty i dyplomacja	396
4.4. Sposoby nabycia terytorium: w sidłach personalizacji	407
4.5. Prawo morza: wielość źródeł, wielość roszczeń	413
4.6. Hanzeatyckie prawo międzynarodowe: dla wolności handlu	418
5. Sposoby egzekwowania prawa międzynarodowego w średniowieczu: przymus i arbitraż	421
5.1. Formy wykonywania przymusu: wojna, neutralność i represalia	421
5.2. Arbitraż jako formuła pokojowego rozstrzygania sporów: pod znakiem uniwersalizmu	431
6. Charakter prawny relacji chrześcijan i ludów pogańskich: teoria i praktyka	435
7. Prawo międzynarodowe podmiotów europejskich spoza zachodnioeuropejskiej wspólnoty chrześcijańskiej: Bizancjum i Ruś	451
7.1. Cesarstwo Bizantyjskie: grecka kultura i rzymskie prawo	451
7.2. Państwowość i prawo międzynarodowe Rusi: w krzyżowym ogniu wpływów zewnętrznych	479
8. Podsumowanie	494

Część V

Prawo międzynarodowe islamu (610–1922 n.e.)

1. Tło historyczne	507
2. Rola islamu jako religii w polityce, państwie i prawie: jedność egzystencjalna	514

3. Prawo islamskie: charakter, źródła i metody poszukiwania prawa	518
4. Islamskie pojęcie sprawiedliwości: źródło sprawiedliwości i jej rodzaje	530
5. Wspólnota islamska (<i>umma</i>): pochodzenie i istota	532
6. Kalifat islamski: alternatywa dla państwowości	535
7. Kalif: status prawny i zadania	542
8. Filozofia państwa w islamie: wpływy greckie i <i>asabiyya</i>	547
9. Istota prawa międzynarodowego islamu: szariat, <i>siyar</i> i rola interpretacji	559
10. Zakres terytorialny prawa międzynarodowego islamu: <i>dar al-islam</i> i <i>dar al-harb</i>	563
11. Zakres przedmiotowy prawa międzynarodowego islamu: doktryna świętej wojny (dżihad)	568
12. Prawo pokojowe islamu: relacje <i>de facto</i> i cudzoziemcy	582
13. Prawo traktatów: rodzaje umów, ich cele i praktyka traktatowa	589
14. Dyplomacja islamska: prawne instrumenty i cele	610
15. Prawo międzynarodowe islamu w teraźniejszości: upadek znaczenia i rekonstrukcja	615
16. Podsumowanie	623

Część VI

Prawo międzynarodowe Chin (1200 p.n.e.–1842 n.e.)

1. Tło historyczne	633
2. Starożytna państwowość chińska i jej prawo międzynarodowe: okres lenników i okres walczących królestw	639
3. Uniwersalizacja idei chińskiego cesarstwa: Państwo Środka i peryferia, trybut i procedura <i>kotau</i> , konfucjanizm	656
4. Początki relacji zewnętrznych cesarstwa: sąsiedztwo i regionalizm	666
5. Prawo międzynarodowe cesarstwa Chin w okresie pierwszych kontaktów z Europejczykami: dyplomacja i siła	671
6. Podsumowanie	690

Część VII

Prawo międzynarodowe Indii (ok. 2500 p.n.e.–1857 n.e.)

1. Tło historyczne	697
2. Istota państwowości indyjskiej: wpływ religii, kastowość i wspólnota państw	709
3. Fundamenty prawa międzynarodowego: źródła, zasady i legitymizacja	717
4. Instrumenty prawnomiędzynarodowego obrotu: dyplomacja i prawo wojny	720
5. Pierwsze kontakty państw indyjskich z europejskimi kolonizatorami: charakter prawny i praktyka	727

6. Traktaty azjatycko-europejskie: rodzaje i specyfika treści	735
7. Relacje dyplomatyczne: poselstwa, ich status i cele	746
8. Prawo morza regionu Oceanu Indyjskiego: <i>mare clausum</i> i jego instytucje	751
9. Podsumowanie	755

Część VIII

Prawo międzynarodowe państw i plemion Ameryki (ok. 800 p.n.e.–1920 n.e.)

1. Tło historyczne	763
2. Istota państwowości i prawo międzynarodowe w Ameryce Środkowej: Olmekowie, Zapotekowie, Mistekowie, Toltekowie, Majowie, Taraskanie i Aztekowie	780
3. Istota państwowości i prawo międzynarodowe w Ameryce Południowej: Inkowie	808
4. Istota państwowości i prawo międzynarodowe w Ameryce Północnej: plemiona indiańskie i ich relacje	818
5. Specyfika prawnych relacji Indian Ameryki Północnej z białymi kolonizatorami: traktaty, dyplomacja i wojna	834
6. Podsumowanie	851

Część IX

Prawo międzynarodowe regionu Pacyfiku: ludy wysp Polinezji i plemiona Australii (476–1768 n.e.)

1. Tło historyczne	857
2. Istota państwowości na wyspach Polinezji: struktura społeczno-polityczna i centralizacja władzy Ariki	862
3. Istota państwowości w Australii: struktura społeczno-polityczna i decentralizacja władzy	873
4. Prawo międzynarodowe wojny na wyspach Polinezji: rodzaje, przyczyny i cele wojen, metody i ceremoniał wojenne	879
5. Pokojowy obrót prawny na wyspach Polinezji: cele i instrumenty	884
6. Prawny charakter relacji międzyplemiennych w Australii: cele i instrumenty	890
7. Podsumowanie	904

Zakończenie	911
Bibliografia	915